

UNIVERZITA KARLOVA PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK OPONENTA PRÁCE

Téma práce : Aktuální otázky okolností vylučujících protiprávnost

Autor : Kateřina Eliášová

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Rudolf Vokoun, CSc.

Oponent: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.

Rozsah práce: 60 stran

Datum odevzdání práce: září 2024

1. Charakteristika tématu: *Diplomantka v úvodu své práce správně podotýká, že trestní zákoník neobsahuje taxativní výčet okolností vylučujících protiprávnost. Při hledání a výkladu různých ospravedlňujících podmínek bylo po mnoho generací shromážděno velké množství poznatků a formulována řada teorií. Tento fundus vědění se stále rozšiřuje již vzhledem k mnohotvárnosti situací, k nimž v praxi dochází. Je proto velmi žádoucí, pokud se diplomant při řešení svého úkolu zaměří jen na určitou výšeč otázek. Práce K. Eliášové analyzuje skutkové konstelace, které byly vybrány vhodně vzhledem k jejich aktuálnosti. To se týká zejména otázek z oblasti medicínského práva. Jiné analyzované problémy patří spíše k tradičním „hlavolamům“ trestněprávní nauky. Práce je velmi čtivá a svědčí všeobecně o solidní míře odborných znalostí kandidátky. Tato míra znalostí je ovšem podmínkou zvládnutí relativně náročného diplomního úkolu. Práce nemá komparativní charakter, čerpá až na výjimky z české právní literatury, což však její přínos neumenšuje.*

2. Hodnocení po formální a obsahové stránce:

Předložená práce má přehlednou a logickou strukturu, která vychází ze záměru diplomantky věnovat se pouze vybraným aktuálním otázkám okolností vylučujících protiprávnost. Takto se autorka podrobně a zasvěceně zabývá zejména otázkou proporcionality v případech krajní nouze. Autorka řeší řadu hypotetických i reálných příkladů. Všimá si např. skutečnosti, že česká doktrína krajní nouze nemá dořešeno zohlednění pudu sebezáchovy (na rozdíl od cizích úprav, které znají tzv. omluvnou krajní nouzi). V souladu s názory jiných autorů zpochybňuje možnost obětování jednoho lidského života pro záchranu většího počtu lidí, neboť pak by obětovaný měl povinnost strpět své usmrcení.

Z vybraných dílčích otázek se autorka také podrobně zabývala tzv. prioritizací pacientů ve zdravotnictví při nedostatku zdrojů, jak k tomu docházelo při covidové epidemii (problém napojení pacientů na plicní ventilátory, jichž byl omezený počet). Autorka poukazuje na slabiny přístupu „first come, first served“, který by v některých případech mohl být diskriminační (např. pro pacienty žijící na venkově, kde je delší dojezdová doba sanitek). Autorka se zamýšlí nad aplikací institutu krajní nouze v těchto případech, kdy fakticky je péče jednomu pacientovi poskytována na úkor druhého. Autorka sdílí názor, že se zde na straně lékaře jedná spíše o zvláštní ospravedlňující okolnost známou ze zahraniční literatury jako tzv. konflikt povinností (Rechtsfertigende Pflichtenkollision, conflict of duties). Postup lékaře však nesmí být zcela svévolný, ale má být vázán kritériem naléhavosti a vyhlídky na úspěch.

Pokud jde o otázky nutné obrany, autorka se vrací k problému, zda je možné se bránit proti jednání nedbalostnímu. Zamýšlí se mj. nad možností zasáhnout v nutné obraně proti osobě,

kteřá pouze neopatrně zachází se zbraní nebo výbušninou a tím ohrožuje ostatní. Autorka poukazuje na to, že i u úmyslných útoků má obránce povinnost nejprve vyhodnotit, zda se o útok jedná. V dalším textu se diplomantka zasvěceně zabývá také nezaviněnými útoky např. choromyslných nebo zkoumá útoky ve formě opomenutí. Podrobně je zpracována trvale aktuální otázka nutné obrany majetku. Autorka se zamýšlí nad tím, zda má zdraví útočníka automaticky přednost před ochranou majetku a obydlí obránce. Dospívá k závěru, že i při útoku proti majetku je možné užít nutné obrany tak důrazně, že by vedla i k těžkým zraněním útočníka. Diplomantka argumentuje povinností útočníka snášet následky (byť závažnější) svého protiprávního jednání. Poukazuje však na limity, které v těchto příkladech právní doktrína nutné obraně klade. V práci je také důkladně rozebráno oblíbené téma automatických obranných zařízení. Naopak u nás poměrně málo zkoumaným tématem je nutná obrana dlouhodobě týraných žen v rámci domácího násilí.

Třetí část práce pojednává o otázkách svolení poškozeného. Autorka si zejména klade otázku, zda je u poškozeného třeba zkoumat jeho duševní vlastnosti podobným způsobem jako přičetnost u pachatele. K dalším řešeným problémům patří význam svolení uděleného v zastoupení. Blíže se diplomantka věnuje komplikované problematice svolení poškozeného k lékařskému zákroku nebo otázce odpovědnosti za poranění při bojových sportech.

Je pochopitelné, že při zpracování tak rozsáhlého tématu právní nauky a množství dílčích otázek nemůže diplomant vyčerpat veškerou dostupnou bibliografii. Práce diplomantky Eliášové však zahrnuje vhodně zvolený reprezentativní okruh pramenů, včetně dlouhé řady soudních rozhodnutí. Po stránce formální má předložená práce veškeré náležitosti. Stylisticky je práce na velmi dobré úrovni a také poznámkový aparát je veden podle příslušných norem.

3. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě: *Jak posoudíme následující případy z hlediska okolností vylučujících protiprávnost?*

Co když byl obviněný nejprve ubezpečen policií, že jednání, do kterého se chtěl pustit, je legální? (sám se šel na policii zeptat např. ohledně držení zbraní). Šlo však ze strany policistů o mylný názor.

Co když poškozený sám požadoval od obviněného násilné zacházení jako zkoušku odvahy nebo formu otužování?

Co když horolezec přeřízne lano, na němž visí ostatní horolezci, protože vidí, že by se jinak neudržel a zahynul s nimi?

Co když se jednající o svolení poškozeného vůbec nedozvěděl, ač bylo vyjádřeno?

Co když okradený původně nesouhlasil s tím, aby mu zloděj věc uzmul, ale pak (po dokonání trestného činu) si to rozmyslel a věc zloději daroval?

Co když se napadený bránil mobilním telefonem, který rozbil o útočníka? Je cena telefonu škodou způsobenou trestným činem?

Co když založím požár, abych odvedl pozornost útočníka, který ohrožuje třetí osobu?

Co když se podnikatel dostal nezaviněně do druhotné platební neschopnosti a jeho podniku, který zaměstnává více lidí, hrozí úpadek. Lze v tom spatřovat situaci krajní nouze, která by vedla k beztrestnosti např. za podvodné jednání, kterým by podnikatel odvrátil svou insolventci?

4. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

5. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 29. října 2024

JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
oponent diplomové práce